

РЕШЕНИЕ

№ 17

гр. София, 06.01.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, ВЪЗЗ. III-Б СЪСТАВ, в закрито заседание на шести януари през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Теменужка Симеонова

Членове: Хрипсима К. Мъгърдичян
Божидар Ив. Стаевски

като разгледа докладваното от Теменужка Симеонова Въззивно гражданско дело № 20211100509672 по описа за 2021 година

Производството е по реда на чл.258 и сл. от ГПК.

С решение от 15.04.2021 г. по гр.дело № 29999/13 г., СРС, II ГО, 72 състав е **признал за установено** по предявления от Ц.П. Б., ЕГН ***** **срещу** Л. С.А., ЕГН *****, иск с правно основание чл. 124, ал.1 ГПК, че Ц.П. Б. е собственик по наследство и завещание на 1/3 идеална част от недвижим имот, представляващ нива с площ 1.111 дка в м. Язо, землището на кв. Малашевци, община Столична, имот № 103004. **Осъдил** е Л. С.А., ЕГН ***** **да заплати** на Ц.П. Б., ЕГН *****, на основание чл. 78, ал.1 ГПК, сумата от 50 лв. разноси по делото.

Решението е обжалвано с въззивна жалба от ответника Л. С.А., ЕГН *****, с адрес: гр.*****, чрез пълномощника по делото адвокат М.А., със **съдебен адрес**: гр. София, ул.***** с мотиви, изложени в жалбата. Твърди се, че решението е неправилно, необосновано и незаконосъобразно, постановено при противоречие със събраните по делото доказателства и необсъждане по същество на двете процесни саморъчни завещания. Първоинстанционният съд не е мотивирал крайния си извод за действителността на завещанията, не е изследвало и разграничил

безвъзмездния характера на завещанието от една страна и допустимите от закона модалитети при завещанията, от друга, не е обсъдил съдържанието на завещанията. В „**моето завещание**“ С.И.Б. заявява, че завещава „цялата разполагаема част от имуществото ми на зет ми П. Д. И.“, „който да се грижи за съпругата ми Л.Й.Б.“, т.е. актът му е възмезден. Преживялата го съпруга Л.Й.Б. оставя „**моето завещание**“, датирано на 23 октомври 1969 г., като заявява, че завещава „цялата разполагаема част от имуществото си на внуците И.П. Д. и Ц.П. И.а“, **които се задължават да се грижат за мен**“, т.е. актът ѝ е възмезден, в случай, че завещателката преживее зет си П. Д. И. и дъщеря си М.С. И.а. Самата клауза за тежест, както и цялото завещание, поражда действие след откриване на наследството, затова не може да бъде в тежест клаузата „да ме гледа, докато съм жив“. По определение завещанието е едностранен безвъзмезден акт, който поражда действие след откриване на наследството. Когато волята на завещателя е мотивирана единствено с това да бъде вменено задължение да бъде гледан той, или трето лице, изразена като условие, или тежест, е несъвместимо с безвъзмездния характер на завещанието, а и защото тежестта поражда задължение, когато поражда действие и самото завещание-след откриване на наследството. Завещанието е недействително, когато волята на завещателя е мотивирана от желанието да бъде гледан и издържан той до края на живота си, или трето лице, от лицето на което завещава, т.е. мотивът за извършване на завещателното разпореждане, изразен под формата на условие или тежест, не е да се надари лицето-бенефициер, а да му се вмени едно задължение за бъдещи грижи и издръжка. Тази очаквана бъдеща престация за грижи до края на живота има материален израз. Цитира съдебна практика за възнаградителния характер на завещанието, което води до неговата нищожност.

Сочи, че дори и да не са нищожни процесните завещания, то обектът на завещателните разпореждания-разполагаемата част от наследството, не предполага автоматично отнасяне към всеки поотделно взет имот, така, както е сторил първоинстанционния съд. Чл.31 от ЗН определя разполагаема част от цялата наследствена маса, изчислена върху чистия актив.

Относно възражението за изтекла в полза на ответницата придобивна давност по отношение на претендираната на основание на завещанията част на ищцата, при условие, че същите не са нищожни, твърди, че почива на

завеждането на настоящия иск 14 години след възстановяване на собствеността. След като решението на ОСЗГ Нови Искър от 08.04.1999 г. е титул за собственост, то до завеждане на делото през 2013 г., квотата на ответницата е била $\frac{1}{2}$ ид.ч., а на ищцата $\frac{1}{4}$ ид.ч., видно от приложеното по делото решение на АССГ, което също не е коментирано в мотивите на решението. Счита, че в случая следва да се приложи кратната придобивна давност.

Моли съда да постанови решение, с което да бъде уважена въззивната жалба. Претендира присъждане на направените по делото разноски.

Въззиваемата Ц.П. Б., ЕГН *****/ в отговора на въззивната жалба неправилно е вписан и ИЛ. П. Д., но спрямо него производството е прекратено с влязло в сила определение/, с адрес: гр.София, ул.*****, чрез пълномощника адвокат Н.И. от САК, с адрес: гр.София, бул.*****, кантора 5 оспорва въззивната жалба и моли да бъде оставена без уважение Претендира разноски.

Съдът, след като обсъди по реда на чл.236, ал.2 от ГПК събраните по делото доказателства и становища на страните, приема за установено от фактическа и правна страна следното:

Въззивната жалба е подадена в срока по чл.259, ал.1 от ГПК от надлежна страна и е процесуално допустима.

Съгласно разпоредбата на чл.269 ГПК въззивният съд се произнася служебно по валидността на решението, а по допустимостта-в обжалваната му част, като по останалите въпроси е ограничен от посоченото в жалбата.

Обжалваното решение е валидно, не е постановено в нарушение на правните норми, които уреждат условията за валидност на решенията-постановено е от съд с правораздавателна власт по спора, в законен състав, в необходимата форма и с определено съдържание, от което може да се извлече смисъла му. Ето защо, съдът следва да се произнесе по неговата правилност.

От фактическа страна:

Предявен е иск с правно основание чл.124, ал.1 от ГПК от Ц.П. Б., ЕГН *****/ **срещу** Л. С.А., ЕГН *****, за признаване по отношение на ответницата, че Ц.П. Б. е собственик по наследство и завещание на $\frac{1}{3}$ идеална част от недвижим имот, представляващ нива с площ 1.111 дка в м.

Язо, землището на кв. Малашевци, община Столична, имот № 103004.

Ищецът Ц.П. Б. /исковата молба в частта подадена от ИЛ. П. Д. е върната с влязло в сила определение/ твърди, че с ответницата Л. С.А. са наследници на С.И.Б. и Л. Й.Б., като Л.А. е тяхна дъщеря, а Ц.Б. и И.Д. са деца на дъщеря им М. И.а. Преди смъртта си **С.Б. /починал 7.1.1969 г./ оставил универсално завещание в полза на зет си П. Д. И. /съпруг на М. И.а/, с което му завещал своята разполагаема част от цялото си имущество. Л. Б. /починала 6.12.21969 г./ от своя страна завещала на внуците си И.Д. и Ц.Б. своята разполагаема част от имуществото след смъртта ѝ.** С решение на ОСЗГ гр. Нови Искър от 1999 г. на наследниците на С.И.Б. е възстановен недвижим имот представляващ нива с площ 1.111 дка в м. Язо, землището на кв. Малашевци, община Столична, имот № 103004. Ищцата твърди, че по силата на завещателните разпореждания е придобила 1/3 идеална част от този имот, като останалите части се притежават съответно от брат ѝ и ответницата - по 1/3 за всеки. Моли съда да признае за установено по отношение на ответницата Л.А., че по наследство от родителите си и завещание е собственик на 1/3 идеална част от имота.

Ответникът Л. С.А. е депозирала отговор в срока по чл.131 ГПК, в който е оспорила иска. Твърди се, че завещанията са нищожни, защото не са безвъзмездни, а и защото са съставени на машина, а се сочи да са саморъчни, както и че нямат действие по отношение на процесия имот, тъй като са съставени след внасянето му в ТКЗС. Счита, че по наследство притежава 1/2 от имота, която част освен това е владяла необезпокоявано 14 години след възстановяване на имота. Моли да се отхвърли иска за разликата над притежаваната от нея 1/2 идеална част от имота.

От правна страна:

Предмет на иска е възстановен по реда на ЗСПЗЗ земеделски имот на наследниците на С.Б., представляващ нива с площ 1.111 дка в м. Язо, землището на кв. Малашевци, община Столична, имот № 103004. Видно от представеното решение № 39-М от 8.04.1999 г. на ОСЗГ - Нови Искър, с което на наследниците на С.И.Б. е възстановено правото на собственост върху имота, с приложена към него скица и съобразно разпоредбите на чл. 17, ал. 1 от ЗСПЗЗ, чл. 18ж, ал. 1 и чл. 27, ал. 1 от ППЗСПЗЗ, производството по възстановяване правото на собственост в лицето на наследниците на С.Б.

върху процесния земеделски имот е приключило. Съобразно разясненията, дадени с Тълкувателно решение № 1 по гр. д. № 1/1997 г. на ОСГК, решенията на общинските поземлени комисии за възстановяване на правото на собственост върху земеделски земи в съществуващи или възстановими стари реални граници или в нови реални граници с план за земеразделяне имат конститутивно действие. В този смисъл е и разпоредбата на чл. 14, ал. 1, т. 1 ЗСПЗЗ, според която влязлото в сила решение, придружено със скица, удостоверява правото на собственост и има силата на констативен нотариален акт за собственост върху имота. Ето защо с представеното решение, придружени със скица, се удостоверява правото на собственост върху имота, предмет на делото, в полза на наследниците на починалия собственик.

Съгласно удостоверение за наследници, С.Б. е починал на 07.01.1969 г., като е оставил за законни наследници преживяла съпруга Л. Б. и деца М. И.а и Л.А.. При реституцията на земеделски земи, представляващи новооткрито наследство по смисъла на **чл. 91а ЗН**, не се променя датата на откриване на наследството и се преценяват наследниците към момента на смъртта на наследодателя, които в случая са преживяла съпруга и две деца, всеки от които с дял по 1/3 от наследството.

По делото е установено, че С.Б. се е разпоредил за след смъртта си с част от притежаваното от него имущество със саморъчно завещание от 22.6.1967 г. Със завещанието С.Б. завещал на зет си П. Д. И. /съпруг на дъщеря му М. И.а/ разполагаемата част от имуществото си, налагайки му да се грижи за съпругата му Л. Б., в случай, че го преживее. Текстът на завещанието, наречено моето завещание, е „завещавам цялата разполагаема част от имуществото си на зет ми П. Д. И., който се е грижил за мен и който да се грижи за съпругата ми-Л.Б., във случай, че ме преживее“

Относно това завещание, характера му и неговото тълкуване, настоящата инстанция приема следното:

Завещанието е едностранен акт на безвъзмездно разпореждане с имущество за след смъртта. Предвид този едностранен и безвъзмезден характер мотивите на завещанието имат важно значение за разкриване волята на завещателя и за преценка дали разпореждането е в границите на закона. А мотивите могат да са различни - да се отблагодари, да се възнагради, да се въздаде справедливост, да се поощри, да се прояви щедрост, да се осигури

нуждаещия се, да се накаже безотговорния - това са съображения, които разкриват моралния интерес на завещателя от съставяне на завещанието, неговите цели и подбуди. Във всеки отделен случай мотивът на завещанието произтича от конкретните условия на живот и отразява моралните и материални потребности на личността на завещателя. Безвъзмездният характер, обаче не означава, че завещанието не може да има възнаградителен характер, противно на посоченото във въззивната жалба. Напротив, обичайният мотив за съставяне на завещание е именно благодарствен и той съответства на закона и на добрите нрави. Едно завещание може да е обусловено от **няколко свързани или отделни мотива**, които заедно предопределят волята на завещателя. Разпоредбата на чл.42, б“в“ от ЗН предвижда нищожност на завещателното разпореждане когато то или единственият мотив, поради който е направено, са противни на закона, на обществения ред и на добрите нрави. При буквално тълкуване на нормата е видно, че хипотезата изисква завещанието да е съставено поради един /единствен/ мотив и този мотив да противоречи на закона, морала или обществения ред. Ако в завещанието са изразени няколко мотива, то е достатъчно един от тях да съответства на закона и морала, за да породи завещанието действие. Пороците в нерешаващите, допълнителни мотиви, не се отразяват на действителността на завещанието. Затова, когато в завещанието, наред с благодарствен мотив за положени добри грижи към завещателя, е изразено и очакване за в бъдеще тези грижи да продължават, това не означава, че завещанието има възмезден характер и че по тази причина противоречи на закона, съответно, че е нищожно на основание чл.42, б“в“ от ЗН. В конкретния казус завещателят изрично е изразил благодарността към зет си, „**който се е грижил за мен**“ и за да му се отблагодари извършва завещанието с условието за продължаване на тези грижи, но вече за „съпругата ми-Л.Й.Б., във случай, че ме преживее“. В съставеното от С.Б. завещание недвусмислено е посочено, че то се прави поради полаганите от зет му грижи, като е изразена благодарност за вече положените грижи, както и за тези, които ще бъдат положени занапред, но за съпругата му, ако тя го преживее. Иначе казано, наред с благодарността за миналите грижи е заявено желание те да продължават и за в бъдеще, а при условие, че съпругата му го преживее и спрямо нея. При тези изразени мотиви, дори и да се приеме, че очакването за бъдещи грижи представлява

възлагане на задължение за облагодетелстваното лице, то завещанието не е недействително, защото не е изпълнено законовото изискване да е съставено поради единствен мотив, който противоречи на закона. Това е възприето вече в по-новата съдебна практика-решение № 117 от 10.11.2015 г. по гр.д. № 710/15 г. на ГК, II ГО на ВКС и най-новата такава-определение № 554 от 14.12.2020 г. по гр.д. № 3221/20 г., ГК, II ГО на ВКС. В това определение е посочено, че съдебна практика, според която дори волята на завещателя да съдържа и такъв нюанс, а именно когато в завещанието, наред с благодарствен мотив за положени добри грижи към завещателя, е изразено и очакване за в бъдеще тези грижи да продължават, в случая спрямо трето лице, това не означава, че завещанието има възмезден характер и че по тази причина противоречи на закона, съответно, че е нищожно на основание чл.42, б „в“ ЗН/ решение № 117 от 10.11.2015 г. по гр.д. № 710/15 г. на ГК, II ГО на ВКС. Посочените в текста на завещанието грижи са такива, полагани преди съставяне на завещанието, поради което е налице възнаградителен мотив, а не вменяване на задължение.

Изводът е, че завещателното разпореждане е валидно извършено от наследодателя. То е написано ръкописно, съдържа дата, лице, в полза на което е направено, и е подписано, като подписът следва завещателното разпореждане. Завещанието съставено след включване на имот в ТКЗС има действие и по отношение на него, тъй като разпоредбата на **чл. 90а ЗН** е обявена за противоконституционна в частта относно завещанието. Със завещанието С.Б. се е разпоредил с идеална част от притежаваното от него имущество, т.е. завещанието следва да се квалифицира като универсално и придава качеството на наследник на лицето, в чиято полза е направено. Предмет на завещанието е разполагаемата част от наследството на наследодателя. Тя е определяема, като съобразно разпоредбата на чл. 29, ал.3 ЗН, възлиза на 1/4 . Следователно, по силата на наследяването, 1/4 идеална част от наследството на С.Б. е придобил П. И. /баща на ищцата/.

След смъртта на С.Б., наследството е включвало 3/4 идеални части от имуществото му. От тях, всеки от съпругата и двете деца са придобили по 1/4, като Л. Б., М. И.а, Л.А., както и П. И., са придобили по 1/4 част от процесния имот.

Л. Б. е починала на 06.12.1969 г. Тя също се е разпоредила за след

смъртта си с част от притежаваното от нея имущество със саморъчно завещание от 23.10.1969 г., като завещала разполагаемата част от имуществото си на внуците си Ц.Б. и И.Д., налагайки им да се грижат за нея, в случай, че преживее зет си П. и дъщеря си М.С. И.а. Така Л.Й.Б. оставя „моего завещание“, датирано на 23 октомври 1969 г., като заявява, че завещава „цялата разполагаема част от имуществото си на внуците И.П. Д. и Ц.П. И.а“, които се задължават да се грижат за мен“, в случай, че завещателката преживее зет си П. Д. И. и дъщеря си М.С. И.а. Действително, тук актът е възмезден. Когато волята на завещателя е мотивирана единствено с това да бъде вменено задължение да бъде гледан той, или трето лице, изразена като условие, или тежест, е несъвместимо с безвъзмездния характер на завещанието, а и защото тежестта поражда задължение, когато поражда действие и самото завещание-след откриване на наследството. Завещанието е недействително, когато волята на завещателя е мотивирана от желанието да бъде гледан и издържан той до края на живота си, или трето лице, от лицето на което завещава, т.е. мотивът за извършване на завещателното разпореждане, изразен под формата на условие или тежест, не е да се надари лицето-бенефициер, а да му се вмени едно задължение за бъдещи грижи и издръжка. Завещанието е недействително, но самото завещание не следва да бъде обсъждано, защото не поражда действие по други причини. Тук не намира казаното по-горе, досежно валидно извършено завещание от наследодателя С.Б., при който говорим за новооткрито наследство по отношение на земеделската земя. По отношение на Л. Б., починала на 06.12.1969 г. не говорим за новооткрито наследство и тя не може да извършва валидни завещателни разпореждания за имоти, които не са били в нейния патримониум по време на извършване на завещанието.

Ето защо и след смъртта на Л. Б., нейната 1/4 ид.ч. се разпределя между двете ѝ дъщери М. И.а и Л.А., които придобиват заедно със своята 1/4 ид.ч. по 3/8 ид.части.

След смъртта на М. И.а и П. И., притежаваните от тях идеални части 3/8 и 1/4 се наследяват по равно от Ц.Б. и И.Д., при което ищцата Ц.П. Б. и И.Д. придобиват заедно 5/8 ид.ч., или по 5/16 ид. части всеки.

При тези данни решението следва да бъде отменено в частта, в която е признато за установено, че Ц.П. Б. е собственик по наследство и завещание за

разликата над 15/48 до 16/48 идеална част от недвижим имот, представляващ нива с площ 1.111 дка в м. Язо, землището на кв. Малашевци, община Столична, имот № 103004 и вместо него да се признае за установено, че Ц.П. Б. е собственик по наследство и завещание на разликата над 15/48 до 16/48 идеална част от недвижим имот, представляващ нива с площ 1.111 дка в м. Язо, землището на кв. Малашевци, община Столична, имот № 103004. В останалата част искът следва да бъде отхвърлен.

Що се отнася до възражението на ответницата за придобиване по давност на процесния имот въз основа на осъществено самостоятелно владение в продължение на 14 години от възстановяването му, то настоящата инстанция приема, че то е недоказано. По делото не се установява ответницата да е владяла спорния имот необезпокоявано, в продължение на 10 години, отблъсквайки владението на ищците. Не са събрани доказателствата нито за осъщественото владение, нито промяната в намерението на сънаследника да владее имота само за себе си. Предвид липсата на елементите от фактическия състав на чл. 79 ЗС, не са настъпили неговите последици.

Относно разноските.

За първата инстанция на ответницата следва да бъдат присъдени разноски за адвокатско възнаграждение в размер на 20,83 лв., съобразно отхвърлената част при размер на адвокатско възнаграждение от 1000 лв. с оглед направеното възражение за прекомерност и фактическата и правна сложност на делото.

На ищцата се дължат разноски за държавна такса от 15,62 лв.

За въззивната инстанция разноските на ответницата са в общ размер от 1025 лв., от които 1000 лв. адвокатско възнаграждение и 25 лв. държавна такса, от които следва да й бъдат присъдени 21, 35 лв.

На ищцата следва да бъдат присъдени разноски за адвокатско възнаграждение в размер на 156, 25 лв.

Водим от гореизложеното, съдът

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение от 15.04.2021 г. по гр.дело № 29999/13г. на СРС, II

ГО, 72 състав, в частта, в която е признато за установено, че Ц.П. Б. е собственик по наследство и завещание за разликата над 15/48 до 16/48 идеална част от недвижим имот, представляващ нива с площ 1.111 дка в м. Язо, землището на кв. Малашевци, община Столична, имот № 103004, вместо което ПОСТАНОВЯВА:

ОТХВЪРЛЯ иска с правно основание чл.124, ал.1 ГПК, предявен от Ц.П. Б., ЕГН ***** **срещу** Л. С.А., ЕГН ***** за признаване за установено, че Ц.П. Б. е собственик по наследство и завещание на разликата над 15/48 до 16/48 идеална част от недвижим имот, представляващ нива с площ 1.111 дка в м. Язо, землището на кв. Малашевци, община Столична, имот № 103004.

ОСЪЖДА Л. С.А., ЕГН *****, с адрес: гр*****, чрез пълномощника по делото адвокат М.А. да заплати на Ц.П. Б., ЕГН *****, с адрес: гр.София, ул.*****, чрез пълномощника адвокат Н.И. от САК, с адрес: гр.София, бул.*****, кантора 5 направените разноски за първата инстанция в размер на 15,62 лв., а за въззивната инстанция в размер на 156, 25 лв.

ОСЪЖДА Ц.П. Б., ЕГН *****, с адрес: гр.София, ул.*****, чрез пълномощника адвокат Н.И. от САК, с адрес: гр.София, бул.*****, кантора 5 да заплати на Л. С.А., ЕГН *****, с адрес: гр*****, чрез пълномощника по делото адвокат М.А. направените разноски за първата инстанция в размер на 20,83 лв., а за въззивната-21, 35 лв.

Решението може да се обжалва пред ВКС в едномесечен срок от връчване преписа на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____